

Divizní generál Bedřich NEUMANN

* 3. 4. 1891 Třebichovice
† 16. 7. 1964 Londýn

Bedřich Neumann, známější možná pod jménem Bohuš Miroslav, které používal za druhé světové války, získal vzdělání na vyšším gymnáziu ve Slaném a v abiturientském kurzu při obchodní akademii v Praze. Následovala základní vojenská služba jednorokního dobrovolníka v rakousko-uherské armádě u pěšího pluku 97, škola na důstojníky pěchoty v záloze v Karlovci a Belevaru, a tak na podzim 1913 odešel do zálohy v hodnosti kadeta aspiranta.

Dráhu úředníka agrární banky v Praze ukončila první světová válka, neboť Neumann byl již 28. července 1914 prezentován u pěšího pluku 18 v Hradci Králové. Ve funkci velitele čety odjel na haličskou frontu, kde byl po dvaceti dnech těžce raněn. Po rekonvalescenci, začátkem roku 1915, se vrátil jako velitel roty s VI. pochodovým proudem na ruskou frontu, avšak krátce poté u Ropice Ruské padl do ruského zajetí. Přihlásil se do vznikajících

československých vojenských jednotek na Rusi, a tak byl dnem 31. července 1916 zařazen k náhradnímu praporu 1. čs. střeleckého pluku „Mistra Jana Husi“ v Kyjevě. Téměř celý následující rok pak působil v instrukční škole. Když se po absolvování tříměsíčního kulometného kurzu u francouzské vojenské mise v Rumunsku vrátil ke „své“ 6. kulometné rotě 6. čs. střeleckého pluku „Hanáckého“, zúčastnil se ústupu československých jednotek z Ukrajiny na Sibiř. Během bojů, 30. května 1918, byl v prostoru Barabinska opět raněn. Na samarské frontě pak již působil ve funkci velitele prvního praporu 11. čs. střeleckého pluku „Františka Palackého“. Činnost v Československém vojsku na Rusi ukončil jako zástupce velitele 1. čs. střeleckého pluku podplukovníka Karla Kutlvašra, se kterým v květnu 1920 odjel do vlasti.

Po návratu do Čech byl vyslán na Válečnou školu v Praze, kterou ukončil jako čtvrtý mezi padesáti posluchači. Její velitel, francouzský plukovník Jamet, v závěrečném hodnocení konstatoval, že major Neumann je „výborný důstojník, živý a přesný intelligence, obzvlášť vážný, svědomitý a pracovitý, projednává všechny otázky s dokonalou přímostí

úsudku a stará se o podrobnosti. Schopen již nyní býti dobrým náčelníkem štábu po nepatrném zaučení. Velmi znalý metod vyučovacích, velmi vojenský, korektní. Obzvlášť sympatický - jest charakterní". Podobná pozitivní hodnocení charakterizují vojenskou službu B. Neumanna až do počátku roku 1945.

Díky citovanému hodnocení byl po ukončení válečné školy vybrán pro službu v hlavním štábu čs. branné moci. Krátce také zastával funkci velitele pěšího pluku 5 v Praze, aby byl na podzim roku 1929 ustanoven přednostou organizačního oddělení hlavního štábu. V roce 1931 absolvoval kurz pro vyšší velitele jako sedmý ze šestnácti. Brigádní generál Václav Kopal v Neumannově výkazu o prospěchu mimo jiné uvedl: „Bystrý, velmi pilný a metodický. Ku celkovému přehledu dospívá sice poněkud pomaleji, ale nikdy se neztrácí v detailech. Solidní, neustále živý, vojenské vědomosti, velmi dobře prakticky uplatňuje. Jeho rozhodování na počátku kurzu poněkud nejistá a neurčitá. Ku konci nabyla jasnosti a logiky. Provádění rozhodnutí velmi energické, projevil zejména dobrý praktický smysl v přechodě ... Hodí se velmi dobře ku velení i práci ve štábu ...”

Nepřekvapí proto, že po ukončení kurzu byl ustanoven druhým zástupcem náčelníka hlavního štábu armádního generála Jana Syrového. Ve svých dvaadvaceti letech byl jmenován do první generálské hodnosti. Když tento výtečný důstojník odcházel na velitelskou funkci, vyslovil mu tehdejší náčelník hlavního štábu armádní generál Ludvík Krejčí toto pochvalné uznání „za vynikající činnost”: „Odchází z hlavního štábu po několikaleté velmi vážné a zodpovědné práci, které jste věnoval veškeré své síly. Po celou tuto dobu byl jste mně velmi cenným spolupracovníkem.”

Dnem 30. září 1935 převzal brigádní generál Neumann funkci velitele 5. divize v Českých Budějovicích. Již při prvním závěrečném cvičení v následujícím roce podle vyjádření jeho nadřízeného velitele sboru, divizního generála Antonína Hasala: „... veškeré dané mu úkoly vyplnil iniciativně ... Pracoval s rozvahou, metodicky, rozhodoval se správně a svá rozhodnutí prováděl důsledně. Svým klidem a rozvážností měl blahodárný vliv na své okolí a podřízené jednotky, hlavně ve dnech 2. - 24. srpna, kdy jižní křídlo, bok a částečně i tyl divize byly napadeny vyšší rychlou jednotkou ...”

Na základě vládního nařízení č. 139/1939 Sb. byl v létě roku 1939 převeden v rámci umísťovací akce důstojníků k Nejvyššímu úřadu cenovému, ale to již aktivně pracoval v domácím odboji. Nejdříve jako zástupce divizního generála Sergeje Ingra a po jeho odchodu do zahraničí v červnu 1939 převzal vedoucí funkci v Obráně národa. Později zastupoval vojenský odboj v demokraticky zaměřeném Politickém ústředí. Na výzvu ze zahraničí odešel dne 16. ledna 1940 do exilu.

Ve Francii působil nejdříve jako náčelník štábu vojenské správy Čs. národního výboru v Paříži a dnem 13. června 1940 převzal po onemocnělém divizním generálovi Rudolfovi Viestovi velení 1. čs. divize. Ministr národní obrany generál Ingr se později o tehdejší činnosti generála Neumanna vyjádřil: „... pracoval neúnavně a s láskou na budování naší armády ve Francii. V obtížných poměrech vedl štáb obezřetně a pevně a svou pracovitostí a znalostí věci dával skvělý příklad. Jako velitel divize v kritické době naší evakuace z Francie prokázal chladnokrevnost, rozhodnost, iniciativnost a energii a zasloužil se o evakuaci značnou měrou.” Ve velké Británii „svou neochvějnou důvěrou, vytrvalostí a osobním příkladem přispěl k překonání nesnází” při organizaci a výcviku 1. čs. smíšené brigády (i Čs. samostatné brigády). Ingr ale současně upozornil také na Neumannův „ryzí, čestný charakter. Nenáročný, obětavý. V každé situaci je na něj plně spolehnout. Je sám

vůči sobě přísný a má požadavky i na druhé. Pro tuto svou odříkavou přitmost může někdy působiti dojmem strohosti a suchosti nebo studenosti, neboť je z druhu lidí, kteří neradi anebo jen s ostychem projevují své city", což pravděpodobně podstatně ovlivnilo jeho další osudy.

Dnem 15. ledna 1943 byl generál Neumann pověřen zřízením Štábu pro vybudování branné moci, i když namítal, že „*odchod od brigády po dvouapůlletém vedení by mohl vyvolat různé dohady, zvláště pak že odchází od jednotky, kdy tato může v dohledné době zúčastnit se bojové činnosti*". Ministr národní obrany ale pro tento úkol považoval právě generála Neumanna za nejspolehlivějšího a nejschopnějšího. A tak nezbylo, než aby 26. ledna 1943 předal velení Čs. samostatné brigády plukovníku Janu Kratochvilovi a sám se ujal nové funkce. Z pověření prezidenta republiky Dr. E. Beneše měl v kompetenci přípravu zahraničních vojenských jednotek k zásahu do vlasti v prvních dnech povstání, v součinnosti s domácím odbojem přípravu pro vybudování poválečné čs. branné moci a přípravné vojenské práce pro příměří a mírová jednání z hlediska československých potřeb a požadavků.

Později, 19. září 1944, když bylo zřízeno hlavní velitelství čs. branné moci, vytvořil Štáb pro vybudování branné moci štáb hlavního velitele, ve kterém Neumann, mezitím povýšený do hodnosti divizního generála, zastával post náčelníka štábu až do svého odvolání v dubnu 1945. Tehdy totiž právě jmenovaný ministr národní obrany brigádní generál Ludvík Svoboda na zasedání Vojenské rady poukázal na okolnost, že „*doma u sboru se nejvýznamnější velitelé vyslovili velmi rozhodně proti generálu Najmanovi*". V tomto smyslu ministra podpořil Klement Gottwald se stanoviskem, „*aby se přihlíželo k mínění generálů na frontě*". Vojenská rada proto navrhla vládě „*brigádního generála Najmana*" poslat „*na zdravotní dovolenou*".

Generál ještě zůstával v Londýně. Dopoledne 5. května 1945 navštívil ministra zahraničního obchodu Huberta Ripku s následující žádostí. Doma se nikdo neodvažuje přes všechny výzvy vlády a rozhlasu zahájit povstání v těchto dnech; bude to mít pro národ mravně i politicky katastrofální důsledky. Proto včera požádal oddělení generála Gubbinse, aby ho Britové dopravili do prostoru rodného Slánska, odkud by chtěl ihned organizovat styk s příslušnými činiteli doma tak, aby rychle došlo k povstání. Ministr však alibisticky tvrdil, „*i když jsou to úmysly nejlepší, mohly by být špatně vyloženy a v každém případě k tomu by mohl dát souhlas jen generál Svoboda ...*“ Z tohoto důvodu Ripka jako jediný člen košické vlády Národní fronty v Londýně nedal generálovi svůj politický souhlas, na který představitelé Velké Británie vážali provedení akce.

Do vlasti se divizní generál Neumann vrátil až 5. června 1945. Pravděpodobně na zásah náčelníka hlavního štábu generála Bohumila Bočka byl začátkem srpna ustanoven zástupcem velitele 1. vojenské oblasti divizního generála Karla Klapálka, avšak ne nadlouho. Přestože se všeobecně uznávaly jeho „*velmi dobré velitelské schopnosti*“ a „*velmi vyvinutý smysl pro povinnost a odpovědnost*“, rozhodlo politické hledisko: „*S dnešními poměry se nesžil. Konzervativní. K některým novým zřízením poněkud zaujatý. Pro svoji konzervativnost a malou přizpůsobivost dnešním poměrům je lépe použitelný v administrativě než na velitelském místě.*“ A tak dnem 1. března 1946 byl jmenován úsporným komisařem ministerstva národní obrany. Svěřenou funkci vykonával „*velmi dobře*“ až do začátku března 1948, kdy byl na základě „*doporučení*“ Ústředního akčního výboru Národní fronty jako důstojník „*se záporným postojem k lidově demokratickému*

zřízení a svým zaujetím proti slovanské zahraniční politické orientaci našeho státu” zproštěn služby a „odeslán na dovolenou do přeložení do zálohy”.

Ministr národní obrany mu řízením správním v roce 1950 odňal vojenskou hodnost divizního generála a nechal zajistit veškerý jeho majetek, protože „uprchl za hranice našeho státu” v létě roku 1948, čímž si však nepochybně zachránil život. Zůstal v Londýně, kde také později zemřel. Teprve na začátku roku 1991 byla B. Neumannovi vrácena vojenská hodnost divizního generála, avšak dluh občanské a historiografické rehabilitace zůstal otevřený ...

PhDr. Zdeněk Vališ

Jaká logika by nám nyní, když se hranice demokracie posunuly až k nejzazším výběžkům Evropy, mohla diktovat, abychom východní okraje NATO zmrazili tam, kde v současné době leží – tedy na linii, kde se na jaře 1945 zastavila Ruská armáda? Prezident Clinton před dvěma lety v Praze řekl: „Hranice svobody by nyní měly být vymezeny novým chováním, ne starou historií.“ Nebo, když na to přijde, starým myšlením.

Madeleine Albrightová, ministryně zahraničních věcí USA, v revue Proglas 3/97.